2023 M. LIEPOS – RUGSĖJO MĖN. AKTUALIOS TEISMŲ PRAKTIKOS PRAMONINĖS NUOSAVYBĖS SRITYJE APŽVALGA

2023

1. LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ PRAKTIKOS APŽVALGA

1.1. Lietuvos apeliacinio teismo (LApT) praktikos apžvalga

Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. liepos 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-26-798/2023 dėl Vilniaus apygardos teismo 2022 m. birželio 16 d. sprendimo civilinėje byloje pagal ieškovės Jungtinės Karalystės įmonės „Ergonomic Solutions International Limited“ atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2022 m. rugpjūčio 11 d. nutarties civilinėje byloje pagal ieškovės Jungtinės Karalystės įmonės „Ergonomic Solutions International Limited“ ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „HPC SYSTEM“ dėl teisių į patentą pažeidimo.

Ieškovė Jungtinės Karalystės įmonė „Ergonomic Solutions International Limited“ 2022 m. balandžio 22 d. patikslintu ieškiniu, performulavusi 2022 m. vasario 25 d. patikslino ieškinio reikalavimus, prašė: 1) pripažinti, kad atsakovė UAB „HPC SYSTEM“, gamindama, naudodama, siūlydama parduoti, parduodama, importuodama ar eksportuodama metalines pasukamąsias kulises su plokštelėmis tvirtinti įrangai ar be jų, taip pat gaminius su tokiomis pasukamosiomis kulisėmis, pažeidė ieškovės teises į Europos patentą Nr. 1552169 pagal jo apibrėžties 1–8 punktus, o jų gamybos būdas pažeidžia Patento apibrėžties 9–10 punktuose nurodytą būdą, ir įpareigoti atsakovą nutraukti šiuos neteisėtus veiksmus; 2) areštuoti ir sunaikinti sandėliuojamas, skirtas realizavimui ar esančias prekyboje, įskaitant ir esančias pas trečiuosius asmenis, atsakovės gaminamas metalines pasukamąsias kulises su plokštelėmis tvirtinti įrangai ar be jų, taip pat gaminius su tokiomis pasukamosiomis kulisėmis, kuriose yra panaudotas išradimas „Pasukamoji kulisė“ pagal Patento apibrėžties 1–8 punktus ir (arba) kurie pagaminti naudojant Patento apibrėžties 9–10 punktuose nurodytą būdą; 3) priteisti 189 865,46 Eur turtinės žalos atlyginimą.

Patikslintame ieškinyje nurodė, kad ieškovė yra pateikusi daugiau nei keturiasdešimt patentinių paraiškų, įskaitant Lietuvoje saugomą išradimą „Pasukamoji kulisė“. Patentas suteikia ieškovei išimtines teises į gaminį „SpacePole“ ir jo gamybos būdą. Ieškovė 2020 m. pradžioje sužinojo, kad atsakovė be ieškovės sutikimo gamina ir į rinką teikia mokėjimo terminalų stovus, kuriuose yra panaudotas išradimas „Pasukamoji kulisė“. Atlikdama neteisėtus veiksmus (gamindama, naudodama, siūlydama parduodama, importuodama ar eksportuodama metalines pasukamąsias kulises su plokštelėmis tvirtinti įrangai ar be jų, taip pat gaminius su tokiomis pasukamosiomis kulisėmis, kuriuose yra panaudotas išradimas „Pasukamoji kulisė“) atsakovė gauna naudą (pelną). Atsakovė turi būti įpareigota nutraukti neteisėtus veiksmus ir atlyginti ieškovei nuostolius.

Atsakovė UAB „HPC SYSTEM“ 2022 m. gegužės 20 d. atsiliepimu prašė patikslintą ieškinį atmesti.

Pirmosios instancijos teismas sprendimu ieškinį tenkino - pripažino, kad atsakovė UAB „HPC SYSTEM“, gamindama, naudodama, siūlydama parduoti, parduodama, importuodama ar eksportuodama metalines pasukamąsias kulises, su plokštelėmis tvirtinti įrangai ar be jų, taip pat gaminius su tokiomis pasukamosiomis kulisėmis, pažeidė ieškovės teises į Patentą, areštavo ir leido sunaikinti sandėliuojamas, skirtas realizavimui ar esančias prekyboje, įskaitant ir esančias pas trečiuosius asmenis, atsakovės gaminamas metalines pasukamąsias kulises, su plokštelėmis tvirtinti įrangai ar be jų, taip pat gaminius su tokiomis pasukamosiomis kulisėmis, priteisė ieškovei iš atsakovės 189 865,46 Eur turtinę žalą.

Atsakovė pateikė apeliacinį skundą, prašydama panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. birželio 16 d. sprendimą panaikinti ir priimti naują sprendimą – ieškovės 2021 m. gegužės 5 d. ieškinį, pagal 2022 m. vasario 25 d. ir 2022 m. balandžio 22 d. patikslintus reikalavimus, atmesti.

LApT teisėjų kolegija nesutiko su pirmosios instancijos teismu, kad vien todėl, jog išradimas „Pasukamoji kulisė“ ir apeliantės gaminamos metalinės pasukamosios jungtys atlieka tą pačią funkciją – judėjimo (suteikia galimybę nukreipti, pasukti norima kryptimi ir atitinkamu kampu) ir sukuria tą patį rezultatą (skirti mokėjimų terminalų tvirtinimui), yra pagrindas pripažinti, kad gaminys „POSPOLE“ yra tapatus gaminiui „SpacePole“ ir gaminio „POSPOLE“ elementai yra ekvivalentiški išradimui „Pasukamoji kulisė“. Taip pat LApT kolegija nesutiko su pirmosios instancijos teismo vizualinio palyginimo pagrindu padarytomis išvadomis, kad: 1) gaminiai „SpacePole“ ir „POSPOLE“ yra tapatūs; 2) gaminys POSPOLE yra tapatus Patento apibrėžties 1–10 punktams; 3) gaminiai „SpacePole“ ir „POSPOLE“ susideda iš visų Patento apibrėžtyje nurodytų detalių.

LApT teisėjų kolegijos vertinimu, pirmiausia, neįmanoma vien tik vizualiai (apžiūrint) pamatyti surinktuose gaminiuose „POSPOLE“ ir „SpacePole“ panaudotų detalių (elementų) ir jų fizikinių dydžių: įtempimo, spaudimo jėgos ir pan. Antra, technologijos mokslų daktaras, Lietuvos Respublikos patentinio patikėtinis, Europos patentų tarnybos patentinio patikėtinis, Europos (EUIPO) patentinis patikėtinis, inžinierius ir išradimų autorius bei patentinių paraiškų rengėjas dr. V. K. atliko bandymą (aprašytas 2022 m. gegužės 19 d. išvados 3 skyriuje), kuriuo nustatė, kad gaminyje „SpacePole“ nėra panaudotas išradimas „Pasukamoji kulisė“. Byloje nėra įrodymų, paneigiančių dr. V. K. atlikto bandymo rezultatus. Trečia, Patento apsaugos lygis nustatomas pagal jo apibrėžtį (ir aprašymą, brėžinius), todėl tam, kad būtų pripažintas Patento savininkės (ieškovės) teisių pažeidimas, gaminyje „POSPOLE“ turi būti nustatytos visos Patento apibrėžties punktų savybės (esminiai požymiai), o ne gaminių „POSPOLE“ ir „SpacePole“ esminiai požymiai.

Apibendrinus tai, kas išdėstyta, LApT teisėjų kolegija konstatavo, kad Patento apibrėžties 1 ir 5 punktų esminiai požymiai nėra identiški gaminiui „POSPOLE“, kadangi išradimo „Pasukamoji kulisė“ ir gaminio „POSPOLE“ detalių kiekis, dydžiai, geometrija, ašies funkcijos, detalių tvirtinimo ir jų jungiamojo paviršiaus apkrovimo bei suveržimo būdai nesutampa. Taip pat nėra pagrindo pripažinti, jog gaminys „POSPOLE“ pažeidžia išradimo „Pasukamoji kulisė“ gamybos būdą (nėra tapatus Patento apibrėžties 9 punktui). Dėl skirtingo mechaninio tempimo gaminio „POSPOLE“ gamybos būdas yra kitoks nei užpatentuotasis, t. y. pagal išradimą „Pasukamoji kulisė“ ašinė gniuždymo (spaudimo į vidurinį cilindrą) jėga sukuriama iš anksto (prieš suvirinimą) deformavus (praskėtus reikiamu dydžiu ir išlaikant šią deformaciją virinimo metu) vamzdį (sudarant mechaninį tempimą vamzdyje (2), kuris perduodamas kaip spaudimo jėgos papildomų priemonių (5) išilgine kryptimi į antrąją detalę (4)), o gaminyje „POSPOLE“ ašinė jėga sukuriama varžto ir veržlių sąveikos (centrinės detalės (cilindro) (2), cilindrinės įvorės (4), veržlės (6) suspaudimas yra įgyvendinamas kaip varžto (3) įsukimo į veržlę (6)) pasekmė (nereikia deformuoti vamzdžio) (žr. brėžinį Nr. 04553). Todėl atsakovės UAB „HPC SYSTEM“ apeliacinis skundas buvo patenkintas, Vilniaus apygardos teismo 2022 m. birželio 16 d. sprendimas panaikintas ir priimtas naujas sprendimas – ieškovės „Ergonomic Solutions International Limited“ 2021 m. gegužės 5 d. ieškinys, pagal 2022 m. vasario 25 d. ir 2022 m. balandžio 22 d. patikslintus reikalavimus, atmestas.

Susipažinti su visa Lietuvos apeliacinio teismo nutartimi galima Lietuvos teismų informacinėje sistemoje (LITEKO) arba paspaudžiant čia.

•

Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. rugsėjo 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-468-798/2023 dėl Vilniaus apygardos teismo 2023 m. kovo 20 d. sprendimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarosios akcinės bendrovės BIOVELA-UTENOS MĖSA ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „HKScan Lietuva“ dėl teisių į prekių ženklą pažeidimo ir atsakovės uždarosios akcinės bendrovės „HKScan Lietuva“ priešieškinį ieškovei uždarajai akcinei bendrovei BIOVELA-UTENOS MĖSA dėl ieškovui priklausančio prekės ženklo registracijos panaikinimo.

Ieškovė UAB BIOVELA-UTENOS MĖSA ieškiniu prašė įpareigoti atsakovę UAB „HKScan Lietuva“ nutraukti žymens „KAUKAZO“, registracijos Nr. 67268 naudojimą tiek pakuotėje „RAKVERE Kaukazo šašlykas iš kiaulienos sprandinės“, tiek bet kuriuo kitu būdu, mėsos gaminiams žymėti, įskaitant draudimą siūlyti tokiu žymeniu pažymėtas prekes, išleisti jas į rinką ar tais tikslais sandėliuoti, naudoti žymenį komercinės veiklos dokumentuose ir reklamoje bei uždrausti atsakovui šį žymenį naudoti ateityje.

Ieškovė nurodė, kad ieškovė gamina mėsos gaminius, įskaitant šašlykus, pažymėtus prekių ženklu „KAUKAZO“. Prekių ženklas „KAUKAZO“ pradėtas naudoti 2011 m.

Atsakovė UAB „HKScan Lietuva“ atsiliepimu prašė ieškinį atmesti ir priešieškiniu prašė pripažinti negaliojančia ab initio (nuo pradžios) ieškovei priklausančią prekių ženklo „KAUKAZO“ (paraiškos padavimo data 2021 m. gegužės 21 d., reg. Nr. 67268) registraciją Nicos klasifikacijos 29 klasės prekėms.

Pirmosios instancijos teismas sprendimu ieškinį atmetė, o priešieškinį tenkino. Panaikino ieškovei priklausančią prekių ženklo „KAUKAZO“, paraiškos padavimo data 2012 m. gegužės 21 d. Nr. 67268, Nicos klasifikacijos 29 klasės prekėms, registraciją.

Ieškovė pateikė apeliacinį skundą, prašydama panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2023 m. kovo 20 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – ieškinį tenkinti, o priešieškinį atmesti.

LApT teisėjų kolegija pažymėjo, kad nagrinėjamam ginčui yra reikšminga tai, jog apeliantei priklausiančiu prekių ženklu „KAUKAZO“, reg. Nr. 67268, ir atsakovei priklausančiu kombinuotu prekių ženklu, reg. Nr. 80051, kurį sudaro žymuo (žodinis elementas) „Kaukazo“, yra žymimi konkretūs mėsos gaminiai (patiekalai) – šašlykai. Lietuvos vidutinis vartotojas žino ir gali laisvai naudotis viešai skelbiamais maisto gaminimo receptais, taip pat šašlykų (ir kaukazietiškų) receptais. Atsakovė pateikė į bylą pakankamai įrodymų apie šašlykų gaminimą Kaukazo regiono virtuvei būdingu būdu (gausiai žolelėmis ir (arba) ypatingais prieskoniais pagardinti marinuoti mėsos gabalėliai, sumauti ant ieško ir kepami ant žarijų). Į bylą atsakovės pateiktos Visuomenės nuomonės apklausos duomenimis, 74 proc. respondentų užrašą „KAUKAZO“ susiejo su šašlyko geografine kilme ir (arba) receptūra. Taigi, Kaukazo regionas Lietuvoje turi reputaciją šašlykų gamybos srityje ir tai yra žinoma atitinkamai visuomenei.

Apeliantė pirmosios ir apeliacinės instancijų teismui nepateikė įrodymų (duomenų), kad prekių ženklo „KAUKAZO“ registracijos metu (2013 m. rugpjūčio 26 d.) visuomenės nuomonė apie žymenį „KAUKAZO“, naudotą UAB BIOVELA-UTENOS MĖSA pagamintiems šašlykams žymėti, buvo kitokia, nei atsakovės pateikti visuomenės nuomonės apklausos duomenys. Taigi, LApT konstatavo, kad pakankamai informuotas ir protingai pastabus bei nuovokus vartotojas žymenį „KAUKAZO“ suvokia tik kaip šašlykus charakterizuojantį – specialiu (kaukazietišku; pagal Kaukazo regiono virtuvę) būdu paruoštą mėsos patiekalą. Nors apeliantė nagrinėjamoje byloje pateikė įrodymus apie parduotų prekių (KAUKAZO šašlykų) kiekius bei patirtas išlaidas reklamai, tačiau LApT teisėjų kolegijos vertinimu, šie duomenys nepagrindžia, kad UAB BIOVELA-UTENOS MĖSA gaminami KAUKAZO šašlykai nuo 2011 m. (šašlykų gamybos pradžios) arba nuo 2013 m. rugpjūčio 26 d. (ginčo prekių ženklo įregistravimo) yra įgiję žinomumą visuomenėje dėl prekių ženklo „KAUKAZO“ naudojimo.

LApT teisėjų kolegijos vertinimu elementas (žymuo) „KAUKAZO“ yra praradęs skiriamąsias savybes ir priskiriamas prie bendrinių žymenų, kadangi jis yra plačiai naudojamas mėsos patiekalų – šašlykų (kaukazietiškų, Kaukazo, Kaukazo regiono, Kaukazo virtuvės ir pan.) gamintojų ir prekiautojų (prekybos ir maitinimo įmonių) bei vartotojų suprantami kaip šašlyko rūšies (charakteristikos (savybės) pagal Kaukazo regioną) pavadinimas. Teisėjų kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismu, kad apeliantė UAB BIOVELA-UTENOS MĖSA, žymėdama gaminamus šašlykus prekių ženklą „KAUKAZO“ (reg. Nr. 67268) sudarančiu žymeniu „KAUKAZO“ ir kitiems neleisdama žymeniu „KAUKAZO“ žymėti šašlykų, pasisavina (uzurpuoja) iš esmės visų kaukazietiškų šašlykų gamintojų ir prekiautojų, įskaitant registruotų prekių ženklų savininkų (ir „RAKVERE Kaukazo šašlykas iš kiaulienos sprandinės“), teises.

Apibendrinus tai, kas išdėstyta, LApT teisėjų kolegija konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai pripažino negaliojančia įregistruoto UAB BIOVELA-UTENOS MĖSA prekių ženklo „KAUKAZO“, reg. Nr. 67268, registraciją, kadangi šiuo prekių ženklu, sudarytu iš žymens „KAUKAZO“, kuris yra geografinė nuoroda, yra žymimos juo neįregistruotos prekės – mėsos gaminiai (patiekalai) – šašlykai ir prekių ženklas „KAUKAZO“ (reg. Nr. 67268), kuriuo žymimi UAB BIOVELA-UTENOS MĖSA gaminami šašlykai, neturi skiriamojo požymio. Taip pat sąžiningoje ir nusistovėjusioje prekybos šašlykais praktikoje žodinis elementas „KAUKAZO“, atitinkantis geografinę nuorodą (Kaukazo regioną, kuriame gaminamas šašlykas yra tradicinis ir (arba) viešai žinomas ir mėgstamas patiekalas, yra tapęs bendriniu. Todėl apeliacinis skundas buvo atmestas ir Vilniaus apygardos teismo 2023 m. kovo 20 d. sprendimas paliktas nepakeistas.

Susipažinti su visa Lietuvos apeliacinio teismo nutartimi galima Lietuvos teismų informacinėje sistemoje (LITEKO) arba paspaudžiant čia.